

# بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور

۲۹. بخش کشاورزی

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی  
دفتر: مطالعات زیربنایی

کد موضوعی: ۲۵۰  
شماره مسلسل: ۱۴۰۷۳  
دی‌ماه ۱۳۹۳

به نام خدا

### فهرست مطالب

۲.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	وضعیت اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۳۹۴
۳.....	بخش کشاورزی در ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴
۸.....	فصل کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴
۲۵.....	جمع بندی و نتیجه گیری
۲۷.....	پیشنهادها
۲۸.....	منابع و مأخذ



بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور  
۲۹. بخش کشاورزی

راهبردهای پیشنهادی برای بررسی لایحه بودجه ۱۳۹۴ در مجلس شورای اسلامی

در راستای ارتقای کارآیی و اثربخشی بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ نسبت به سال‌های گذشته پیشنهاد می‌شود که نمایندگان و کمیسیون‌های محترم به موارد زیر تمرکز نمایند:

- **مبانی قانونی:** بررسی شود مبنای قانونی برآورد منابع و مصارف در بودجه در هریک از امور بخشی و فرابخشی چیست؟
- **تغییر هزینه‌ها:** آیا مجموعه اعتباراتی که در هریک از بخش‌های تخصصی (مانند مسکن، حمل‌ونقل، آموزش، بهداشت و...) پیش‌بینی شده است برای انجام وظایف آن حوزه (نه دستگاه) کافی است؟ دلیل تغییرات اعتبارات نسبت به سال قبل در هریک از بخش‌ها چیست؟
- **عدم قانونگذاری جدید:** در بررسی احکام بودجه، احکامی که در صدد قانونگذاری جدید یا اصلاح قوانین دائمی در لایحه هستند حذف شوند و همچنین مجلس از ارائه پیشنهادهای جدید از این دست اجتناب کند تا مانع از درهم‌ریختگی نظام قانونی و حقوقی کشور شود.
- **عدم ورود به اصلاح ردیف‌های بودجه‌ای:** مجلس از ورود به اصلاح ردیف‌های بودجه‌ای به خصوص ردیف‌های ذیل قوه مجریه اجتناب کند که این امر ناقض صلاحیت نظارتی مجلس و نقض تفکیک قواست.
- **اعمال اصلاحات بودجه‌ای توسط دولت:** در نهایت اینکه، مجلس بجای اینکه خودش برای اصلاح لایحه بودجه دست به کار شود، با بررسی راهبردهای بودجه در هریک از امور بخشی و فرابخشی، ظرفیت سیاسی و حقوقی لازم را برای اصلاح بودجه توسط دولت فراهم نماید.<sup>۱</sup>

۱. برای اطلاعات بیشتر در این مورد به گزارش‌های «قواعد ناظر بر ارائه پیشنهادهای بودجه‌ای» به شماره مسلسل ۱۴۰۴۵ و «مجلس و بودجه: راهبردها و رویکردها» شماره مسلسل ۲۳۰۱۲۸۷۲ مراجعه شود.

## چکیده

در این گزارش اعتبارات بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفته است. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در قالب ۲۲ برنامه و ۸۲ طرح با اعتبار ۱۴,۶۷۶ میلیارد ریال پیش‌بینی گردیده که نسبت به اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل کشاورزی و منابع طبیعی قانون بودجه سال ۱۳۹۳ معادل ۱۱,۲۶۵ میلیارد ریال برابر ۳۰/۳ درصد رشد را نشان می‌دهد.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در قالب ۷ فصل ۲۹ برنامه و ۱۱۵ طرح با اعتبار ۱۴,۴۸۹ میلیارد ریال پیش‌بینی گردیده که نسبت به اعتبار مشابه قانون بودجه سال ۱۳۹۳ برابر ۱۲,۱۴۹ میلیارد ریال، رشدی معادل ۱۹/۲۵ درصد را نشان می‌دهد و رشد این اعتبار در خصوص وزارت جهاد کشاورزی ۱۸/۴ درصد است.

اعتبارات هزینه‌ای کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برابر ۱,۶۶۰ هزار میلیارد ریال است که نسبت به اعتبار ۱,۴۹۳ هزار میلیارد ریال قانون بودجه سال ۱۳۹۳ برابر ۱۱/۱۷ درصد رشد را نشان می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه ملی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ معادل ۷,۹۹۶ هزار میلیارد ریال است که نسبت به اعتبار مشابه قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (۶,۵۱۲ میلیارد ریال) معادل ۲۲/۸ درصد رشد را نشان می‌دهد. رشد این اعتبار در خصوص وزارت جهاد کشاورزی ۸/۹ درصد است.

از جمله مهمترین مشکلات در بودجه بخش کشاورزی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ موضوع کم توجهی به اعتبارات سایر هزینه‌ها در تحقیقات کشاورزی است و با توجه به اینکه توسعه کشاورزی مستلزم توجه و سرمایه‌گذاری کافی در زمینه تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی است با این وضعیت دستیابی به اهداف و وظایف حاکمیتی برای تحقیقات کشاورزی، ضعیف‌تر از گذشته خواهد بود.

## مقدمه

قوانین بودجه سالیانه به عنوان یکی از ابزارهای سیاست‌گذاری اقتصادی باید دارای جهت‌گیری‌های زمانی مشخصی باشد. تداوم تحریم‌های اقتصادی، کاهش مخارج دولت در طول سال‌های اخیر، کاهش قیمت نفت و وجود طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام از جمله مشکلات فعلی کشور است. با توجه به اهمیت جایگاه ویژه بخش کشاورزی در تأمین امنیت غذایی، استقلال کشور و ایجاد اشتغال مولد، که زمینه‌ساز تحقق اقتصاد مقاومتی است، انتظار می‌رود اعتبارات این بخش در متن لوایح بودجه سالیانه به نوعی هدفمند و همراه با شاخص‌های نظارت‌پذیر ارائه گردد.



## وضعیت اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

جدول ۱. مقایسه اعتبار لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ با مصوب سال ۱۳۹۳ (میلیون ریال)

شرح	قانون بودجه ۱۳۹۳	لایحه بودجه ۱۳۹۴	درصد رشد
هزینه‌ها	۱,۴۹۳,۳۲۵,۰۱۰	۱,۶۶۰,۱۸۵,۹۸۳	۱۱/۱۷
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۴۱۲,۵۰۸,۶۴۲	۴۷۷,۶۹۳,۶۶۸	۱۵/۸
تملك دارایی‌های مالی	۲۰۵,۸۲۵,۵۸۵	۱۰۵,۷۳۴,۰۰۰	-۴۸/۶۳
جمع مصارف عمومی	۲,۱۱۱,۶۵۹,۲۳۷	۲,۲۴۳,۶۱۳,۶۵۱	۶/۲۵
ار محل درآمد اختصاصی دولت	۲۳۸,۴۲۵,۴۰۴	۴۲۹,۹۶۳,۶۳۵	۸۰/۳۳
مصارف بودجه عمومی دولت	۲,۳۵۰,۰۸۴,۶۴۱	۲,۶۷۳,۵۷۷,۲۸۶	۱۳/۷۷
مصارف شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها	۵,۹۷۱,۲۵۷,۷۳۸	۵,۹۶۶,۶۶۹,۸۸۵	-۰/۰۸
جمع	۸,۳۲۱,۳۴۲,۳۷۹	۸,۶۴۰,۲۴۷,۱۷۱	۳/۸۳
کسر ارقام مشترک	۲۸۷,۸۵۷,۷۹۸	۲۶۱,۱۷۱,۶۹۰	-۹/۲۷
مصارف بودجه کل کشور	۸,۰۳۳,۴۸۴,۵۸۱	۸,۳۷۹,۰۷۵,۴۸۱	۴/۳

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.

جدول طراحی شده در خصوص مقایسه اعتبارات لایحه بودجه ۱۳۹۴ و قانون بودجه ۱۳۹۳ کل کشور، نشان‌دهنده میزان افزایش اعتبارات به ترتیب؛ درمورد هزینه‌ها ۱۱/۱۷ درصد، تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۵/۸ درصد، از محل درآمد اختصاصی دولت ۸۰/۳۳ درصد و در مقابل، درخصوص میزان اعتبارات تملك دارایی‌های مالی؛ ۴۸/۶۳ درصد و مصارف شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به میزان ۰/۰۸ درصد کاهش در اعتبارات است.

## بخش کشاورزی در ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ دارای ابعاد مثبت و منفی بوده که به قرار ذیل است.

### تبصره «۲» - بند «ط»

درخصوص «در اختیار قرار گرفتن مبلغ سیصد میلیارد ریال (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) برای کمک‌های فنی و اعتباری طرح‌های آبیاری نوین و آبرسانی روستایی از طریق خزانه‌داری کل کشور با اعلام سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای دستگاه‌های اجرایی» که از جمله احکام مثبت لایحه فعلی است.

## تبصره «۲» - بند «ن»

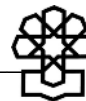
«به دولت اجازه داده می‌شود در صورت افزایش درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی نسبت به درآمد پیش‌بینی شده در ردیف‌های شماره ۲۱۰۱۰۱ و ۲۱۰۱۰۹ جدول شماره ۵ این قانون، مازاد منابع ارزی تا سقف یکصدوپنجاه هزار میلیارد ریال (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) را به ردیف درآمدی شماره ۲۱۰۱۱۰ جدول شماره ۵ این قانون واریز و صد درصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی را به منظور اتمام طرح‌های تملک‌دارایی سرمایه‌ای ملی و استانی که در ابتدای سال ۱۳۹۴ بیش از هفتادوپنجم درصد (۷۵٪) پیشرفت فیزیکی داشته و می‌توانند تا پایان همان سال خاتمه یابند، با اولویت بخش آب، فاضلاب، خاک، راه و راه‌آهن، بنیه دفاعی، انرژی هسته‌ای و همچنین تأدیه دیون و تعهدات قانونی دولت و بدهی مربوط به میادین مشترک نفت و گاز و بازپرداخت بدهی دولت به بانک‌ها و افزایش سرمایه، از محل ردیف ۱۰۸ - ۵۳۰۰۰۰ جدول شماره ۹ این قانون با رعایت قوانین و مقررات موضوعه اختصاص دهد و مازاد بر آن را به حساب صندوق توسعه ملی واریز نماید. دستورالعمل اجرایی این بند توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با همکاری وزارتخانه‌های نیرو، راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و نفت، تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد».

درخصوص تبصره مذکور لازم به ذکر است، اولویت قرار دادن موارد مطروحه (بخش آب، فاضلاب، خاک، راه و راه‌آهن، بنیه دفاعی، انرژی هسته‌ای و همچنین تأدیه دیون و تعهدات قانونی دولت و بدهی مربوط به میادین مشترک نفت و گاز و بازپرداخت بدهی دولت به بانک‌ها و افزایش سرمایه) مثبت بوده، ولی با توجه به اهمیت بخش کشاورزی، ملحوظ قرار دادن این بخش به‌طور شفاف در متن تبصره، به تکمیل آن کمک خواهد کرد.

## تبصره «۷» - بند «الف»

«کلیه بانک‌ها موظفند تا پایان شهریورماه ۱۳۹۴، مانده وجود اداره شده و یارانه سود تسهیلات که تا پایان سال ۱۳۹۳ از سوی بانک‌های عامل به متقاضیان تخصیص نیافته و بخشی از آن پرداخت و اجرایی نشده است با احتساب سود سپرده دوره ماندگاری وجوه نزد بانک (براساس نرخ مصوب شورای پول و اعتبار)، به حساب ردیف درآمدی ۳۱۰۶۰۵ و مبالغ وصولی بابت بازپرداخت تسهیلات اعطایی (وجوه اداره شده) را حداکثر یک هفته پس از وصول به حساب ردیف درآمدی ۳۱۰۶۰۲ واریز نمایند.

به کمیته‌ای مرکب از رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزیر امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی و رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود وجوه مذکور را از طریق سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور از محل ردیف ۴-۵۴۰۰۰۰ جدول شماره ۹ این قانون به‌منظور افزایش سرمایه بانک‌های دولتی پس از تصویب مجمع عمومی



بانک‌ها و یا پرداخت وجوه اداره شده، اختصاص دهد».

افزایش سرمایه بانک‌های دولتی و یا پرداخت وجوه اداره شده از مهمترین و ضروری‌ترین موارد بهره‌برداری از وجوه مذکور است، اما این وجوه می‌تواند برای اجرای طرح‌های کشاورزی و منابع طبیعی، صنعت، معدن و تجارت و یا افزایش سرمایه بانک‌های دولتی پس از تصویب مرجع قانونی ذیربط و یا پرداخت وجوه اداره شده جهت توسعه و تبدیل زمین‌های شیبدار به باغات مثمر، توسعه عملیات آبخیزداری، جنگل‌کاری، احیای جنگل‌ها و توسعه عملیات آب و خاک کشاورزی نیز اختصاص دهد.

#### تبصره «۷» - بند «د»

«بانک‌ها مجازند در سال ۱۳۹۴ اسناد رسمی اراضی کشاورزی محل اجرای طرح‌های کشاورزی و صنایع تکمیلی کشاورزی و اسناد رسمی منازل روستایی را به عنوان وثیقه وام‌های بخش کشاورزی و روستایی بپذیرند».

تبصره فوق‌الذکر از جمله تبصره‌های پرتکرار در قوانین بودجه سنواتی بوده و تنفیذ آن برای اجرا در لایحه فعلی، مثبت قلمداد می‌شود.

#### تبصره «۱۱» - بند «الف»

«به‌منظور تشویق و جلب سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی بخش غیردولتی و تعاونی‌های تولیدی و تشکل‌های آب‌بران و شرکت‌های سهامی زراعی و شهرک‌های کشاورزی در امر احداث آب‌بندان‌ها، تسریع در احداث، تکمیل و تجهیز طرح‌های شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی، اجرای عملیات آب و خاک کشاورزی و روش‌های نوین آبیاری و بهینه‌سازی مصرف آب و انرژی، دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی از محل اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط ذیل برنامه‌های ۴۰۱۵۲ و ۴۰۲۰۱ اعتبارات مورد نیاز احداث و تکمیل طرح‌های موصوف را تا هشتادوپنج درصد (۸۵٪) به عنوان سهم دولت به‌صورت بلاعوض و باقیمانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر یا تهاتر زمین یا کالای مورد نیاز در اجرای طرح پرداخت نمایند».

مناطق محروم و بهره‌بردارانی که در احداث شبکه‌های اصلی آبیاری و زهکشی مشارکت نموده باشند از پرداخت سهم نقدی مشارکت در احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی معافند».

مبلغ تعیین شده برای اجرای سهم هشتادوپنج درصدی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کافی نبوده و در عمل صرفاً در مزارعی که بیش از ۵ هکتار باشند و اراضی آبخور آنها با چاه فاصله‌ای نداشته باشند امکان تحقق این سهم وجود دارد. این وضعیت در کاهش رغبت کشاورزان به اجرای روش‌های آبیاری نوین در مزارع، نقش مؤثری دارد.

**تبصره «۱۱» - بند «ب»**

«در اجرای بند «الف» ماده (۱) قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۴ و ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق بانک‌های عامل مکلف است با معرفی وزارت جهاد کشاورزی تسهیلات لازم را از طریق سامانه خرید گندم برای خرید گندم، جو، ذرت و دانه‌های روغنی، تولید داخلی تا سقف یکصد و چهل هزار میلیارد ریال (۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) از محل منابع داخلی بانک‌ها قبل از شروع فصل برداشت در اختیار سازمان مرکزی تعاون روستایی (شبکه تعاونی‌های روستایی و تولیدی)، کارخانه‌های آرد و سیلوداران بخش خصوصی و سایر مباشرین قرار دهد. کارخانه‌ها و شرکت‌های مذکور موظفند تسهیلات دریافتی را برای خرید محصولات فوق به مصرف برسانند و در موعد مقرر بازپرداخت نمایند. بازپرداخت اصل و سود تسهیلات دریافتی در سررسید را سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تضمین می‌نماید.»

براساس بند «الف» قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی، خرید گندم به وزارت جهاد کشاورزی واگذار شده است که عبارت «در اختیار سازمان مرکزی تعاون روستایی (شبکه تعاونی‌های روستایی و تولیدی)، کارخانه‌های آرد و سیلوداران بخش خصوصی و سایر مباشرین قرار دهد» در جهت صحت اجرای قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی مثبت است.

**تبصره «۱۹» - بند «ج»**

«افزایش اعتبار هریک از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای معادل ده درصد (۱۰٪) از محل صرفه‌جویی در سایر اعتبارات هزینه‌ای هر دستگاه مجاز است. اعمال این حکم در مورد اعتبارات دستگاه‌ها و دارندگان ردیف منوط به پیشنهاد دستگاه‌های ذیربط و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در سقف کل اعتبارات طرح است.»

تبصره موصوف، از جمله احکام پرتکرار در قوانین بودجه سنواتی است که تنفیذ آن در جهت افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی مفید خواهد بود.

**تبصره «۱۹» بند «و» - جزء «۱»**

«در اجرای بند «ش» ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مبالغ زیر اختصاص می‌یابد:

۱. معادل پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اعتبار به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) از





محل منابع ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و پنجاه درصد (۵۰٪) از محل ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران اختصاص می‌یابد. از اعتبار مذکور مبلغ دو هزاروپانصد میلیارد ریال (۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) برای خرید و تأمین بالگرد و تجهیزات امداد هوایی و ناوگان اطفای حریق و باقی‌مانده اعتبار نیز به نسبت چهل درصد (۴۰٪) هزینه‌ای و شصت درصد (۶۰٪) تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای حفظ، نگهداری، تقویت و توسعه شبکه امداد و نجات، تأمین امکانات و تجهیزات، نوسازی، بازسازی، خرید و احداث پایگاه‌ها و انبارهای اضطراری، ساختمان‌های ستادی و اجرایی و خودروهای امداد و نجات و اجرای مأموریت و تکالیف و وظایف مندرج در قانون اساسنامه جمعیت مذکور، به‌منظور پیش‌بینی، پیشگیری، آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح و بحران‌ها در اختیار جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه پیش‌بینی، پیشگیری، آمادگی و مقابله با حوادث غیرمترقبه، محدود به حوزه عمل هلال احمر نمی‌باشد، ضروری است که مواردی مانند سرمازدگی، تگرگ، طوفان، آتش‌سوزی، گردوغبار، آفت‌های فراگیر محصولات کشاورزی و بیماری‌های همه‌گیر انسانی و دامی و حیات وحش و مدیریت خشکسالی، نیز در این تبصره در نظر گرفته شوند.

#### تبصره «۲۱» - بند «ب» - جزء «۲»

«در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ به دولت اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۴ منابع مالی حاصل از اصلاح قیمت کالاها و خدمات موضوع قانون مذکور و ردیف‌های یارانه‌ای این قانون را با استفاده از انواع روش‌های پرداخت نقدی و غیرنقدی به خانوارهای هدف و نیازمند توزیع و همچنین برای ارائه خدمات حمایتی و کمک به بخش تولید به شرح زیر اقدام نماید:

الف) درآمد حاصل از اجرای مفاد مواد (۱) و (۳) قانون مذکور در سال ۱۳۹۴ تا مبلغ چهارصدوهشتاد هزار میلیارد ریال (۴۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تعیین می‌گردد.

ب) منابع مذکور در بند «الف» و منابع مربوط به ردیف‌های یارانه‌ای از محل بودجه عمومی دولت مندرج در این قانون به شرح زیر هزینه می‌گردد:

۲. تا مبلغ چهل‌وهشت هزار میلیارد ریال (۴۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) به منظور اجرای بند «ب»

ماده (۳۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران».

در بند «ب» ماده (۳۴) برنامه پنجم توسعه به منظور ایجاد و حفظ یکپارچگی در تأمین، توسعه و

تخصیص عادلانه منابع عمومی سلامت آمده است:

به‌منظور تحقق شاخص عدالت در سلامت و کاهش سهم هزینه‌های مستقیم مردم به حداکثر

معادل سی درصد (۳۰٪) هزینه‌های سلامت، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی

درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج، تقلیل وابستگی گردش امور واحدهای بهداشتی درمانی به درآمد اختصاصی و کمک به تربیت، تأمین و پایداری نیروی انسانی متخصص مورد نیاز، ده درصد (۱۰٪) خالص کل وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، علاوه بر اعتبارات بخش سلامت افزوده می‌شود. دولت موظف است اعتبار مزبور را هر سال برآورد و در ردیف خاص در لایحه بودجه ذیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منظور نماید تا برای موارد فوق‌الذکر هزینه گردد.

اما در ماده واحده اشاره‌ای به کنترل بیماری‌های مشترک انسان و دام و بهداشت فرآورده‌های خام دامی نشده است.

### فصل کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

#### الف) وضعیت اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کل کشور (ملی و استانی) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برابر ۴۱۲,۵۰۸,۶۴۲ میلیون ریال است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۳ معادل ۴۱۲,۵۰۸,۶۴۲ میلیون ریال برابر با ۱۵/۸ درصد رشد را نشان می‌دهد.

#### جدول ۲. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قانون سال ۱۳۹۳ و لایحه سال ۱۳۹۴

(میلیون ریال)

عنوان	قانون سال ۱۳۹۳	لایحه سال ۱۳۹۴	رشد لایحه ۱۳۹۴ به قانون ۱۳۹۳
جمع دستگاه‌های ملی	۱۸۵,۸۰۴,۸۷۶	۲۴۷,۸۵۸,۸۷۶	۳۳/۳
جمع دستگاه‌های اجرایی محلی در استان‌ها	۶۱,۰۴۸,۴۶۵	۵۴,۴۴۹,۶۰۰	-۱۰/۸
اعتبارات ردیف متفرقه	۱۶۵,۶۵۵,۳۰۱	۱۷۵,۳۸۵,۱۹۲	۵/۸
<b>جمع کل</b>	<b>۴۱۲,۵۰۸,۶۴۲</b>	<b>۴۱۲,۵۰۸,۶۴۲</b>	<b>۱۵/۸</b>

مأخذ: همان.

اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برابر ۲۴۷,۸۵۸,۸۷۶ میلیون ریال است که به نسبت رقم مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ برابر ۱۸۵,۸۰۴,۸۷۶ میلیون ریال معادل ۳۳/۳ درصد رشد و اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برابر ۵۴,۴۴۹,۶۰۰ میلیون ریال که به نسبت رقم مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ معادل ۶۱,۰۴۸,۴۶۵ میلیون ریال معادل ۱۰/۸ درصد کاهش را نشان می‌دهد.



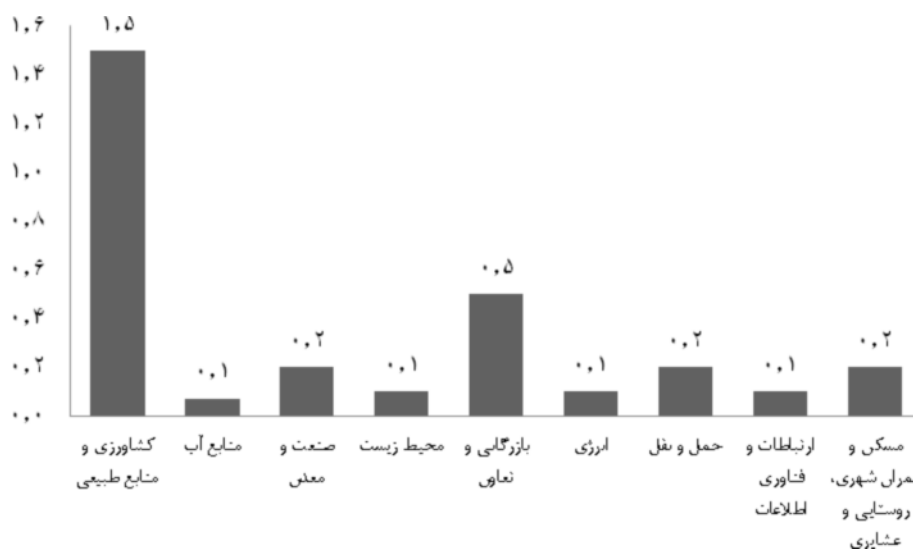
ب) مقایسه فصل کشاورزی و منابع طبیعی با سایر فصول امور اقتصادی بودجه  
 جداول و اشکال ذیل سهم فصل کشاورزی و منابع طبیعی را در مقایسه با سایر فصول از کل اعتبارات  
 هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و جمع) نشان می‌دهد.

جدول ۳. میزان سهم‌بری اعتبارات هزینه‌ای فصول امور اقتصادی از کل و درصد رشد آن در لایحه ۱۳۹۴  
 (میلیون ریال)

عنوان	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۳	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	درصد سهم‌بری فصول از کل اعتبارات هزینه‌ای در لایحه سال ۱۳۹۴
کشاورزی و منابع طبیعی	۲۰,۰۶۵,۰۰۹	۲۵,۵۱۶,۲۶۶	۲۷/۲	۱/۵
منابع آب	۱,۰۹۴,۱۸۰	۱,۲۱۱,۲۸۰	۱۰/۷	۰/۰۷
صنعت و معدن	۲,۲۶۲,۱۳۱	۲,۶۹۷,۳۲۹	۱۹/۲	۰/۲
محیط زیست	۱,۲۸۲,۴۷۷	۱,۷۶۶,۴۶۵	۳۷/۷	۰/۱
بازرگانی و تعاون	۶,۸۵۷,۲۲۰	۸,۳۰۵,۷۲۶	۲۱/۱	۰/۵
انرژی	۱,۴۴۱,۴۷۱	۱,۸۱۴,۶۸۰	۲۵/۹	۰/۱
حمل و نقل	۴,۲۳۴,۱۴۳	۳,۴۴۸,۱۴۲	-۱۸/۶	۰/۲
ارتباطات و فناوری اطلاعات	۷۴۱,۹۵۳	۲,۲۹۳,۲۲۵	۲۰۹/۱	۰/۱
مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری	۱,۸۷۰,۲۹۲	۲,۶۵۹,۳۷۸	۴۲/۱	۰/۲

مأخذ: همان.

نمودار ۱. میزان سهم‌بری اعتبارات هزینه‌ای فصول امور اقتصادی از کل



مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.

جدول ۴. میزان سهم‌بری اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول امور اقتصادی

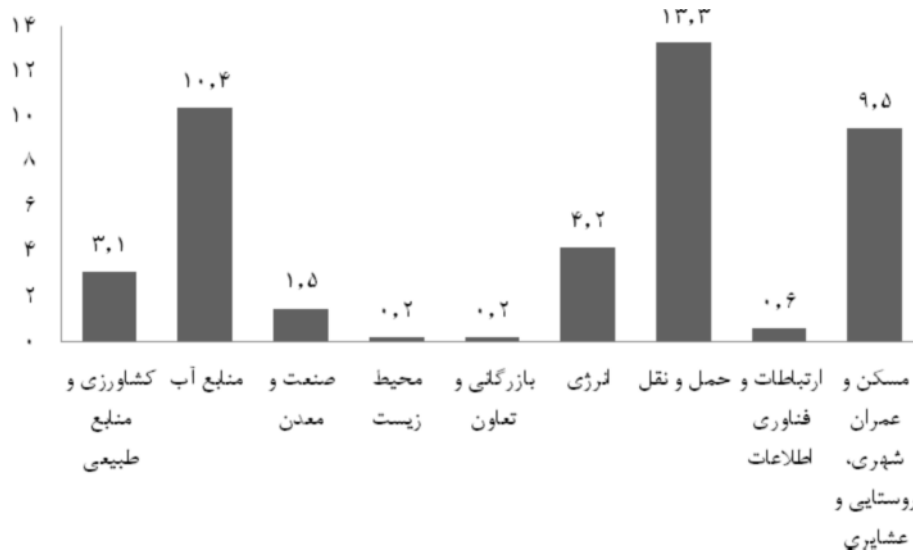
(میلیون ریال)

از کل و درصد رشد آن در لایحه ۱۳۹۴

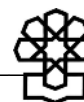
عنوان	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۳	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	درصد سهم‌بری فصول از بودجه عمومی دولت در لایحه سال ۱۳۹۴
کشاورزی و منابع طبیعی	۱۱,۲۶۵,۳۹۶	۱۴,۶۷۶,۸۰۱	۳۰/۳	۳/۱
منابع آب	۴۱,۰۶۱,۱۹۴	۴۹,۷۱۱,۵۴۰	۲۱/۱	۱۰/۴
صنعت و معدن	۶,۰۴۳,۹۳۴	۷,۴۲۱,۹۸۶	۲۲/۸	۱/۵
محیط زیست	۹۶۰,۷۱۰	۱,۲۱۹,۱۷۵	۲۶/۹	۰/۲
بازرگانی و تعاون	۸۲۱,۳۸۸	۱,۰۹۴,۷۷۳	۳۳/۳	۰/۲
انرژی	۱۷,۳۲۱,۹۴۲	۱۹,۸۷۲,۴۴۷	۱۴/۷	۴/۲
حمل و نقل	۵۳,۷۴۸,۲۳۵	۶۳,۳۷۶,۱۸۹	۱۷/۹	۱۳/۳
ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲,۷۱۸,۰۶۹	۲,۷۷۵,۰۸۰	۲/۱	۰/۶
مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری	۴۲,۷۶۷,۹۳۸	۴۵,۶۴۹,۶۸۴	۶/۷	۹/۵

مأخذ: همان.

نمودار ۲. میزان سهم‌بری اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول امور اقتصادی از کل



مأخذ: همان.

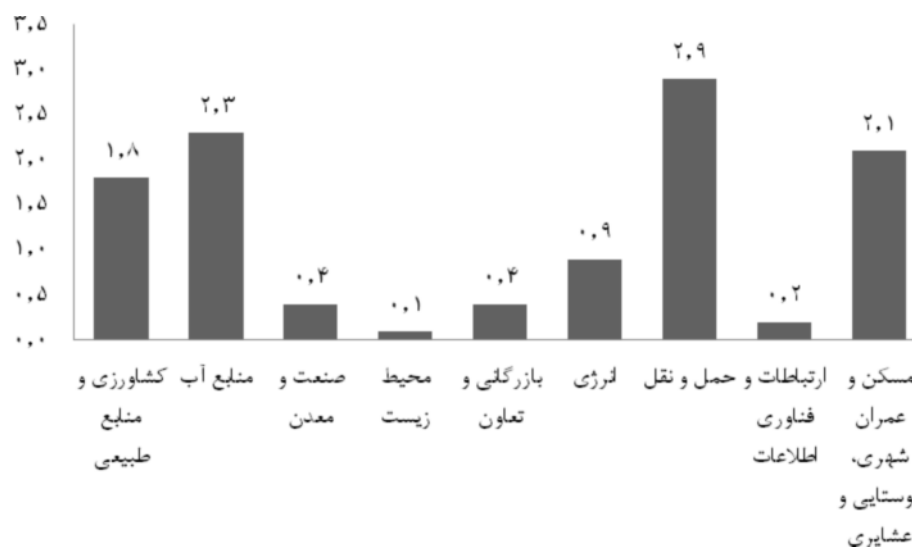


جدول ۵. میزان سهم بری کل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول امور اقتصادی از بودجه عمومی دولت و درصد رشد آن در لایحه ۱۳۹۴ (میلیون ریال)

عنوان	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۳	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۴	درصد رشد	درصد سهم بری فصول از بودجه عمومی دولت در لایحه سال ۱۳۹۴
کشاورزی و منابع طبیعی	۳۱,۳۳۰,۴۰۵	۴۰,۱۹۳,۰۶۷	۲۸/۳	۱/۸
منابع آب	۴۲,۱۵۵,۳۷۴	۵۰,۹۲۲,۸۲۰	۲۰/۸	۲/۳
صنعت و معدن	۸,۳۰۶,۰۷۴	۱۰,۱۱۹,۳۱۵	۲۱/۸	۰/۴
محیط زیست	۲,۲۴۳,۱۸۷	۲,۹۸۵,۶۴۰	۳۳/۱	۰/۱
بازرگانی و تعاون	۷,۶۷۸,۶۰۸	۹,۴۰۰,۴۹۹	۲۲/۴	۰/۴
انرژی	۱۸,۷۶۳,۴۱۳	۲۱,۶۸۷,۱۲۷	۱۵/۶	۰/۹
حمل و نقل	۵۷,۹۸۲,۳۷۸	۶۶,۸۲۴,۳۳۱	۱۵/۲	۲/۹
ارتباطات و فناوری اطلاعات	۳,۴۶۰,۰۲۲	۵,۰۶۸,۳۰۵	۴۶/۵	۰/۲
مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری	۴۴,۶۳۸,۲۳۰	۴۸,۳۰۹,۰۶۲	۸/۲	۲/۱

مأخذ: همان.

نمودار ۳. میزان سهم بری کل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول امور اقتصادی از بودجه عمومی دولت



مأخذ: همان.

ج) بررسی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصل در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به میزان ۱۴,۶۷۶,۸۰۱ میلیون ریال است که در مقایسه با سال گذشته (۱۱,۲۶۵,۳۹۶ میلیون ریال) رشد ۳۰/۳ درصدی مشاهده می‌شود.

جدول ۶. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصل در لایحه

سال ۱۳۹۴ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (میلیون ریال)

ردیف	فصل	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای		درصد رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به مصوب سال ۱۳۹۳
		قانون بودجه سال ۱۳۹۳	لایحه بودجه سال ۱۳۹۴	
۱	قانونگذاری	۲,۲۱۶,۳۰۰	۲,۳۲۷,۰۰۰	۴/۹
۲	اداره امور عمومی	۲,۷۰۵,۳۵۷	۳,۷۲۶,۷۰۱	۳۷/۷
۳	امور قضایی	۳,۸۷۳,۲۶۰	۵,۵۱۸,۴۳۸	۴۲/۴
۴	خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	۳,۶۳۳,۹۷۹	۶,۴۳۴,۴۱۱	۷۷
۵	توسعه علوم و فناوری	۲,۱۸۶,۲۸۷	۳,۰۷۱,۲۰۲	۴۰/۴
۶	دفاع	۵,۴۹۲,۵۳۶	۷,۸۷۲,۳۷۲	۴۳/۳
۷	نظم و امنیت عمومی	۲,۷۷۱,۴۸۷	۵,۷۴۰,۸۷۵	۱۰۷/۱
۸	آموزش	۲۱,۲۳۳,۱۰۶	۲۶,۶۱۳,۵۳۷	۲۵/۳
۹	فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری	۱۰,۵۰۲,۵۴۲	۱۵,۰۴۶,۷۰۶	۴۳/۲
۱۰	بهداشت و سلامت	۹,۷۴۳,۱۱۴	۱۱,۷۳۶,۶۳۰	۲۰/۴
۱۱	رفاه و تأمین اجتماعی	۱,۶۶۴,۲۵۸	۱,۸۱۳,۴۴۴	۸/۹
۱۲	تربیت بدنی	۴,۱۲۲,۳۰۰	۶,۶۰۹,۴۸۵	۶۰/۳
۱۴	کشاورزی و منابع طبیعی	۱۱,۲۶۵,۳۹۶	۱۴,۶۷۶,۸۰۱	۳۰/۲
۱۵	منابع آب	۴۱,۰۶۱,۱۹۴	۴۹,۷۱۱,۵۴۰	۲۱
۱۶	صنعت و معدن	۶,۰۴۳,۹۴۳	۷,۴۲۱,۹۸۶	۲۲/۸
۱۷	محیط زیست	۹۶۰,۷۱۰	۱,۲۱۹,۱۷۵	۲۶/۹
۱۸	بازرگانی و تعاون	۸۲۱,۳۸۸	۱,۰۹۴,۷۷۳	۳۳/۲
۱۹	انرژی	۱۷,۳۲۱,۹۴۲	۱۹,۸۷۲,۴۴۷	۱۴/۷
۲۰	حمل‌ونقل	۵۳,۷۴۸,۲۳۵	۶۳,۳۷۶,۱۸۹	۱۷/۹
۲۱	ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲,۷۱۸,۰۶۹	۲,۷۷۵,۰۸۰	۲
۲۲	مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری	۴۲,۷۶۷,۹۳۸	۴۵,۶۴۹,۶۸۴	۶/۷

مأخذ: همان.



## جدول ۷. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول مرتبط با بخش کشاورزی

(میلیون ریال)

در سال ۱۳۹۳ و لایحه سال ۱۳۹۴

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل - برنامه	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۳	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به قانون بودجه سال ۱۳۹۳
	۴۰۲۰۰۰۰۰	فصل منابع آب	۴۱,۰۶۱,۱۹۴	۴۹,۷۱۱,۵۴۰	۲۱
۲۶	۴۰۲۰۱۰۰۰	برنامه تأمین و عرضه آب	۳۱,۲۱۹,۲۲۸	۴۲,۹۸۱,۵۲۱	۳۷/۶
۲۷	۴۰۲۰۵۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۰۳,۵۹۵	۱۳۲,۰۰۰	۲۷/۴
	۴۰۳۰۰۰۰۰	فصل صنعت و معدن	۶,۰۴۳,۹۴۳	۷,۴۲۱,۹۸۶	۲۲/۸
۲۸	۴۰۳۰۸۰۰۰	برنامه ارتقای تولیدات صنعتی	۱,۲۳۴,۷۲۹	۱,۴۱۴,۶۳۳	۱۴/۵
	۴۰۵۰۰۰۰۰	فصل بازرگانی و تعاون	۸۲۱,۳۸۸	۱,۰۹۴,۷۷۳	۳۳/۲
۲۹	۴۰۵۰۲۰۰۰	برنامه تنظیم بازار داخلی	۵۰۷,۱۸۵	۷۸۶,۷۵۶	۵۵/۱
	۴۰۷۰۰۰۰۰	فصل حمل‌ونقل	۵۳,۷۴۸,۲۳۵	۶۳,۳۷۶,۱۸۹	۱۷/۹
۳۰	۴۰۷۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل دریایی	۳۰۰,۱۰۰	۳۴۵,۱۰۰	۱۴/۹
	۴۰۹۰۰۰۰۰	فصل مسکن شهری، روستایی و عشایری	۴۲,۷۶۷,۹۳۸	۴۵,۶۴۹,۶۸۶	۶/۷
۳۱	۴۰۹۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشایر	۷۳۲,۸۴۳	۹۰۶,۱۸۳	۲۳/۶
۳۲	۴۰۹۳۸۰۰۰	برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات	۲۰۴,۴۳۸	۱۰۲,۱۸۰	-۵۰
۳۳	۴۰۹۴۱۰۰۰	برنامه مطالعه و تدوین ضوابط و مقررات	۱۰,۵۲۰	۲۷,۵۰۰	۱۶۱/۴

مأخذ: همان.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل بازرگانی و تعاون در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ معادل ۱,۰۹۴,۷۷۳ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۹۳ که معادل ۸۲۱,۳۸۸ میلیون ریال می‌باشد، افزایش ۳۳/۲ درصدی را نشان می‌دهد. همانند ایراد وارده بر لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ در این زمینه نیز در لایحه فعلی دولت این موضوع دوباره مطرح شده است. در عمل برنامه تنظیم بازار داخلی به تنظیم بازار کالاهای اساسی کشاورزی در بازار کشور محدود شده است. با عنایت به اینکه طبق قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی، تنظیم بازار محصولات کشاورزی به وزارت جهاد کشاورزی واگذار شده است، این برنامه باید به فصل کشاورزی و منابع طبیعی منتقل شود. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل حمل‌ونقل در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ معادل ۶۳,۳۷۶,۱۸۹ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال گذشته که معادل ۵۳,۷۴۸,۲۳۵ میلیون ریال می‌باشد به میزان ۱۷/۹ درصد افزایش یافته است. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل مسکن شهری، روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ معادل ۴۵,۶۴۹,۶۸۶ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۹۳ که معادل ۴۲,۷۶۷,۹۳۸ میلیون ریال می‌باشد افزایش ۶/۷ درصدی را نشان می‌دهد.

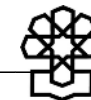
د) بررسی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی برحسب برنامه مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در جدول آورده شده است. با مروری بر برنامه‌های فصل کشاورزی و منابع طبیعی، مشاهده می‌شود که برخی از برنامه‌ها دارای اعتبار صفر هستند.

جدول ۸. برنامه‌های فاقد لحاظ اعتبار در فصل کشاورزی

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه
۱	۴۰۱۱۳	برنامه ارتقای سطح پوشش حفاظتی و حمایت از جنگل‌ها و مراتع کشور
۲	۴۰۱۱۴	برنامه ارتقای سطح پوشش حفاظتی و حمایت از زیستگاه‌های دریایی
۳	۴۰۱۱۵	برنامه ارتقای ضریب مکانیزاسیون کشاورزی
۴	۴۰۱۲۰	برنامه افزایش سطح پوشش زراعت چوب
۵	۴۰۱۲۳	برنامه تکثیر و بازسازی ذخایر آبزیان
۶	۴۰۱۲۴	برنامه ساماندهی مالکیت اراضی ملی
۷	۴۰۱۲۶	برنامه صید و صیادی آبزیان دریایی
۸	۴۰۱۳۴	برنامه تولید نهاده‌ها و عوامل تولید
۹	۴۰۱۴۰	برنامه راهبری ارتقای سطح پوشش حفاظتی و حمایت از جنگل‌ها و مراتع کشور
۱۰	۴۰۱۴۹	برنامه بهبود فرآوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی
۱۱	۴۰۱۵۴	برنامه راهبری، ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی دولتی و کشاورزی
۱۲	۴۰۱۶۴	برنامه ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال
۱۳	۴۰۱۶۵	برنامه راهبری، طراحی و اجرای زیرساخت‌های مجتمع‌های کشاورزی، دامی و شیلاتی
۱۴	۴۰۱۶۶	برنامه توسعه فناوری و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی و منابع طبیعی

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۴.





(میلیون ریال)

جدول ۹. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کشاورزی در سال ۱۳۹۳ و لایحه سال ۱۳۹۴

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۳	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد اعتبار لایحه سال ۱۳۹۴ به قانون بودجه سال ۱۳۹۳
	۴۰۱۰۰	فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۱۱,۲۶۵,۳۹۶	۱۴,۶۷۶,۸۰۱	۳۰/۲
۱	۴۰۱۰۵	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۳۹۸,۵۱۸	۵۵۹,۵۷۹	۴۰/۴
۲	۴۰۱۰۶	برنامه ساماندهی اراضی کشاورزی	۶۰۹,۳۸۲	۸۶۰,۲۸۶	۴۱/۱
۳	۴۰۱۰۸	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۵۶۰,۴۳۶	۷۲۵,۲۵۸	۲۹/۴
۴	۴۰۱۱۱	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۳۰۴,۳۱۷	۴۳۴,۴۲۶	۴۲/۷
۵	۴۰۱۱۲	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور	۸۴,۲۶۶	۱۰۶,۱۷۹	۲۶
۶	۴۰۱۱۶	برنامه افزایش تولید محصولات باغی	۳۰۸,۷۳۷	۴۲۳,۵۱۰	۳۷/۱
۷	۴۰۱۱۷	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۳۱۶,۱۲۲	۴۶۷,۶۲۲	۴۷/۹
۸	۴۰۱۱۸	برنامه افزایش تولید محصولات زراعی	۱۳۸,۸۲۸	۱۸۵,۳۱۶	۳۳/۴
۹	۴۰۱۱۹	برنامه افزایش سطح پوشش خدمات ترویجی	۱۸۹,۴۷۵	۲۷۲,۶۴۶	۴۳/۸
۱۰	۴۰۱۲۲	برنامه پوشش بهداشتی دام، طیور و آبزیان در برابر بیماری‌ها	۱۹۲,۷۵۰	۲۷۵,۲۱۶	۴۲/۷
۱۱	۴۰۱۲۵	برنامه ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی دولتی و کشاورزی	۲۵,۶۹۶	۳۷,۵۸۲	۴۶/۲
۱۲	۴۰۱۲۸	برنامه کنترل و مبارزه آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۶۸,۶۶۱	۹۴,۹۹۷	۳۸/۳
۱۳	۴۰۱۲۹	برنامه مقابله با بیابان‌زدایی و تثبیت شن‌های روان	۶۷,۶۷۲	۹۱,۹۲۹	۳۵/۸
۱۴	۴۰۱۳۲	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۲۴۴,۰۶۱	۳۱۳,۵۷۵	۲۸/۴
۱۵	۴۰۱۳۳	برنامه پیشگیری و مبارزه با بیماری‌های مشترک انسان و دام	۱۴,۷۰۰	۱۹,۰۰۰	۲۹/۲
۱۶	۴۰۱۳۷	برنامه راهبردی آبخیزداری و حفاظت خاک	۸۱۵,۷۷۰	۱,۶۲۸,۰۰۰	۹۹/۵
۱۷	۴۰۱۳۸	برنامه راهبردی احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۶۴۵,۸۶۰	۹۱۶,۴۰۰	۴۱/۸
۱۸	۴۰۱۳۹	برنامه راهبردی احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور	۴۰,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	۲۰
۱۹	۴۰۱۴۱	برنامه راهبردی ارتقای سطح پوشش حفاظتی و حمایت از زیستگاه‌های دریایی	۳۸,۸۰۰	۵۲,۰۰۰	۳۴

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۳	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد اعتبار لایحه سال ۱۳۹۴ به قانون بودجه سال ۱۳۹۳
۲۰	۴۰۱۴۲	برنامه راهبری ارتقای ضریب مکانیزاسیون کشاورزی	۲۳۶,۸۰۰	۲۶۲,۰۰۰	۱۰/۶
۲۱	۴۰۱۴۳	برنامه راهبری افزایش تولید آبزیان پرورشی	۵۹,۵۰۰	۷۷,۰۰۰	۲۹/۴
۲۲	۴۰۱۴۴	برنامه راهبری افزایش تولید محصولات باغی	۴۰۰,۴۰۰	۷۱۰,۰۰۰	۷۷/۳
۲۳	۴۰۱۴۵	برنامه راهبری افزایش تولید محصولات دام و طیور	۳۵۵,۱۰۰	۴۱۴,۳۰۰	۱۶/۶
۲۴	۴۰۱۴۶	برنامه راهبری افزایش تولید محصولات زراعی و باغی	۴۰۳,۴۰۰	۴۰۱,۰۰۰	-۰/۵
۲۵	۴۰۱۴۷	برنامه خدمات ترویجی	۲۳۶,۲۸۵	۳۲۹,۸۸۰	۳۹/۶
۲۶	۴۰۱۵۰	برنامه پیشگیری و مبارزه با بیماری‌های دام، طیور و آبزیان	۲۴,۷۰۰	۲۹,۳۰۰	۱۸/۶
۲۷	۴۰۱۵۱	برنامه راهبری تکثیر و بازسازی ذخایر آبزیان	۴۵,۰۰۰	۵۴,۰۰۰	۲۰
۲۸	۴۰۱۵۲	برنامه بهبود بهره‌برداری آب در عرصه کشاورزی	۳,۵۳۱,۶۵۰	۳,۷۳۲,۰۰۰	۵/۶۷
۲۹	۴۰۱۵۳	برنامه راهبری ساماندهی مالکیت اراضی ملی	۲۲۱,۶۰۰	۳۵۴,۰۰۰	۵۹/۷
۳۰	۴۰۱۵۵	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی و صید و صیادی آبزیان دریایی	۲۰,۰۰۰	۳۲,۰۰۰	۶۰
۳۱	۴۰۱۵۶	برنامه کنترل کیفی و بهداشتی تولیدات خام دامی و شیلاتی	۲۰,۰۰۰	۲۶,۳۰۰	۳۱/۵
۳۲	۴۰۱۵۷	برنامه راهبری مقابله با بیابان‌زایی و تثبیت شن‌های روان	۳۱۲,۰۰۰	۴۶۷,۳۰۰	۴۹/۷
۳۳	۴۰۱۵۸	برنامه راهبری، کنترل و مبارزه آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۴۳,۰۰۰	۱۱۸,۰۰۰	۱۷۴/۴
۳۴	۴۰۱۵۹	برنامه کنترل کیفی دارو، واکسن و مواد بیولوژیک	۴۵,۲۰۰	۷۱,۰۰۰	۵۷
۳۵	۴۰۱۶۲	برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات	۲۴۶,۷۱۰	۸۷,۲۰۰	-۶۴/۶

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.



از مجموع برنامه‌های مرتبط با بخش کشاورزی، اکثر برنامه‌ها دارای رشد بوده که مهمترین آنها برنامه راهبری، کنترل و مبارزه آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز با ۱۷۴/۴ درصد رشد، برنامه راهبردی آبخیزداری و حفاظت خاک با ۹۹/۵ درصد رشد، برنامه راهبری افزایش تولید محصولات باغی با ۷۷/۳ درصد رشد هستند. از طرفی دیگر، دو برنامه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ با عناوین برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات با ۶۴/۶- درصد و برنامه راهبری افزایش تولید محصولات زراعی و باغی با ۰/۵- درصد کاهش مواجه هستند.

**هـ) بررسی اعتبارات ردیف‌های متفرقه وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴**  
اعتبارات ردیف‌های متفرقه بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ معادل ۶۹,۴۱۳,۰۰۰ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۹۳ که معادل ۷۵,۱۵۳,۵۰۰ میلیون ریال می‌باشد از کاهشی در حدود ۷/۶- درصد برخوردار است.

جدول ۱۰. مقایسه اعتبارات ردیف‌های متفرقه فصل کشاورزی مصوب سال ۱۳۹۳ و لایحه سال ۱۳۹۴

(میلیون ریال)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان ردیف متفرقه	قانون بودجه سال ۱۳۹۳			لایحه بودجه سال ۱۳۹۴			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به قانون بودجه سال ۱۳۹۳
			هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع	
۵۲۰۰۰۰		اعتبارات پارانه‌ای	۵۹,۱۳۰,۰۰۰	۰	۵۹,۱۳۰,۰۰۰	۵۸,۶۳۰,۰۰۰	۰	۵۸,۶۳۰,۰۰۰	۰/۸
۱	۵۲۰۰۰۰-۲	پرداخت پارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی	۷,۸۳۰,۰۰۰	۰	۷,۸۳۰,۰۰۰	۷,۳۳۰,۰۰۰	۰	۷,۳۳۰,۰۰۰	-۶/۴
۲	۵۲۰۰۰۰-۴	پرداخت ضرر و زیان و پارانه سود خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی و پارانه اصل و سود جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر پارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰
۳	۵۲۰۰۰۰-۱۷	اعتبار موضوع بند «ی» ماده (۱۴۳) قانون برنامه پنجم توسعه کشور	۳۰۰,۰۰۰	۰	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۰	۳۰۰,۰۰۰	۰
۴	۵۲۰۰۰۰-۱۹	پارانه نان	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۰
۵۳۰۰۰۰		اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه	۱۰,۴۴۵,۰۰۰	۱,۹۹۳,۰۰۰	۱۲,۴۳۸,۰۰۰	۶,۰۷۸,۰۰۰	۱,۹۱۰,۰۰۰	۷,۹۸۸,۰۰۰	-۳۵/۸
۵	۵۳۰۰۰۰-۹	وزارت جهاد کشاورزی - سرمایه اولیه صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی (ردیف ۱۰ - سال گذشته)	۱,۵۰۰,۰۰۰	۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۰	۷۰۰,۰۰۰	-۵۳/۳
۶	۵۳۰۰۰۰-۲۶	اعتبار موضوع ماده (۵) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها (ردیف ۲۷ - سال گذشته)	۲۱۲,۰۰۰	۲۸۸,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۲۰
۷	۵۳۰۰۰۰-۳۳	اعتبار مربوط به اخذ مابه‌التفاوت از کالاهای وارداتی موضوع بند «ا» ماده (۱۳) قانون الحاق مواردی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (ردیف ۳۵ - سال گذشته)	۲۰۰,۰۰۰	۰	۲۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۰
۸	۵۳۰۰۰۰-۳۹	سازمان شیلات ایران - اعتبارات موضوع جرائم و فروش صیدآلات و ادوات صیدی (ردیف ۴۱ - سال گذشته)	۱۰,۰۰۰	۰	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰	۱۰,۰۰۰	۰
۹	۵۳۰۰۰۰-۴۰	سازمان شیلات ایران - ایفای تعهدات موضوع تبصره «۳» ماده واحده قانون سازمان (ردیف ۴۲ - سال گذشته)	۲۰۰,۰۰۰	۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۰	۲۰۰,۰۰۰	۰
۱۰	۵۳۰۰۰۰-۵۴	اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (به نسبت ۹۴ درصد سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور و ۶ درصد سازمان امور اراضی) (ردیف ۵۷ - سال گذشته) *	۳۳۰,۰۰۰	۱,۰۵۰,۰۰۰	۱,۳۸۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۱,۳۰۰,۰۰۰	-۵/۸



ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان ردیف متفرقه	قانون بودجه سال ۱۳۹۳			لایحه بودجه سال ۱۳۹۴			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به قانون بودجه سال ۱۳۹۳
			هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع	
۱۱	۵۳۰۰۰۰-۶۱	وزارت جهاد کشاورزی - موضوع درآمدهای واحدهای اصلاح نژاد دام و طیور (ردیف ۶۶ - سال قبل)	۲۲,۰۰۰	.	۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	.	۲۲,۰۰۰	.
۱۲	۵۳۰۰۰۰-۷۰	اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید (ردیف ۷۵ - سال قبل)	۳۵,۰۰۰	.	۳۵,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	.	۳۵,۰۰۰	.
۱۳	۵۳۰۰۰۰-۷۷	سازمان جنگل‌ها و مراتع آبخیزداری کشور - احیا و بازسازی عرصه منابع طبیعی ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون معادن (ردیف ۸۶ - سال قبل)	۱۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۴۸۰,۰۰۰	-۲۰ -۳۳/۳ -۳۱
۱۴	۵۳۰۰۰۰-۸۱	سازمان دامپزشکی کشور - موضوع درآمد ماده (۱۴) قانون سازمان دامپزشکی کشور (ردیف ۹۰ - سال قبل)	۳۵,۰۰۰	.	۳۵,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	.	۴۸,۰۰۰	۳۷
۱۵	۵۳۰۰۰۰-۸۲	کنترل واردات دام زنده و گوشت و اپیدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء «ب» ماده (۱۴) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (۷۰٪ سهم سازمان دامپزشکی و ۳۰٪ سهم مؤسسه تحقیقات علوم دامی (ردیف ۹۱ - سال قبل)	۲۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۲۴۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۲۴۰,۰۰۰	.
۱۶	۵۳۰۰۰۰-۹۷	سازمان شیلات ایران - مرمت و نگهداری مراکز بازسازی ذخایر آبزیان و بنادر صیادی (ردیف ۱۰۷ - سال قبل)	۲۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۴۵,۰۰۰	۲۵ ۳۳/۳ ۲۹
۱۷	۵۳۰۰۰۰-۱۰۳	وزارت جهاد کشاورزی - هزینه واحدهای تولیدی و خدماتی استانی (ردیف ۱۱۳ - سال قبل)	۱۶,۰۰۰	.	۱۶,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	.	۱۶,۰۰۰	.
۱۸	۵۳۰۰۰۰-۱۳۳	سازمان حفظ نباتات - موضوع درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات و سموم کشاورزی	.	.	.	۱۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	.
۱۹	بند ۱۰ جدول شماره ۱۸**	افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی (بند «۱۸» جدول ۱۸ - سال قبل)	۶,۰۰۰,۰۰۰	.	۶,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	.	۵۶۰,۰۰۰	-۹۱
۲۰	۵۳۰۰۰۰-۶۱	بدهی دولت به صندوق بیمه محصولات کشاورزی	۱,۲۵۰,۰۰۰	.	۱,۲۵۰,۰۰۰	۱,۲۵۰,۰۰۰	.	.	-۱۰۰
	۵۵۰۰۰۰	اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت)	۲,۵۴۵,۵۰۰	۱,۰۴۰,۰۰۰	۳,۵۸۵,۵۰۰	۲,۳۴۵,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۲,۷۹۵,۰۰۰	-۷/۹ -۵۷ -۲۲

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان ردیف متفرقه	قانون بودجه سال ۱۳۹۳			لایحه بودجه سال ۱۳۹۴			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به قانون بودجه سال ۱۳۹۳
			هزینه	تملک	جمع	هزینه	تملک	جمع	
۲۱	۵۵۰۰۰۰-۸	وزارت جهاد کشاورزی - سیاستگذاری، تحقیق، پژوهش و فعالیت‌های اصلاح نژادی مرغ لاین (ردیف ۷ - سال قبل)	۴۵,۵۰۰	۰,۰	۴۵,۵۰۰	۴۰,۰۰۰	۰,۰	۴۰,۰۰۰	۱۲/۱-۰,۰
۲۲	۵۵۰۰۰۰-قبل-۳۲	طرح تکثیر نهال خرما به روش کشت بافت (ردیف ۴۶ - سال قبل)	۰,۰	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۱۰۰-۱۰۰
۲۳	۵۵۰۰۰۰-۴۷	صندوق بیمه محصولات کشاورزی - پرداخت سهم دولت در پوشش بیمه محصولات کشاورزی (ردیف ۵۴ - سال قبل)	۱,۵۰۰,۰۰۰	۰,۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۰,۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۰,۰
۲۴	۵۵۰۰۰۰-۴۸	شرکت شهرک‌های کشاورزی - مطالعه و طراحی زیرساخت شهرک‌های کشاورزی و تأمین تسهیلات احداث شهرک‌ها (ردیف ۵۵ - سال قبل)	۰,۰	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰,۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۷۵-۷۵
۲۵	۵۵۰۰۰۰-۷۱	ارتقای ضریب خود اتکالی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۱۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۰,۰
۲۶	۵۵۰۰۰۰-۷۷	برگزاری اجلاس سران عضو مرکز بین‌المللی تحقیقات برنج آسیای مرکزی و غربی	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۵,۰۰۰	۰	۵,۰۰۰	۰,۰
۲۷	۵۵۰۰۰۰-۷۹	ساماندهی تولید، فرآوری، تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی چای کشور در قالب بند «ی» ماده (۱۴۳) و بند «الف» ماده (۱۴۵) قانون برنامه پنجم توسعه	۱,۰۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۳۸-۵۰
جمع کل			۷۲,۱۲۰,۵۰۰	۳,۰۳۳,۰۰۰	۷۵,۱۵۳,۵۰۰	۶۷,۰۵۳,۰۰۰	۲,۳۶۰,۰۰۰	۶۹,۴۱۳,۰۰۰	۷-۲۲

مأخذ: همان.

\* در قانون بودجه سال ۱۹۹۳ تحت عنوان «سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور-اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی» درج شده است.

\*\* در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ تحت عنوان «کمک به صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی به عنوان افزایش سرمایه دولت در این شرکت‌ها - موضوع واگذاری سهام سهم‌الشرکه و اموال شرکت‌های دولتی» درج شده است.



از جمله موارد منفی اعتبارات متفرقه بخش کشاورزی در لایحه بودجه ۱۳۹۴، کاهش اعتباری ردیف‌هایی چون:

- پرداخت یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی،  
- وزارت جهاد کشاورزی - سرمایه اولیه صندوق‌های حمایت مالی از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی،

- اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (به نسبت ۱۳۹۴ درصد سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور و ۶ درصد سازمان امور اراضی)،  
- سازمان جنگل‌ها و مراتع آبخیزداری کشور - احیا و بازسازی عرصه منابع طبیعی ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون معادن،

- افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی،  
- بدهی دولت به صندوق بیمه محصولات کشاورزی،  
- وزارت جهاد کشاورزی - سیاست‌گذاری، تحقیق، پژوهش و فعالیت‌های اصلاح نژادی مرغ لاین،  
- طرح تکثیر نهال خرما به روش کشت بافت،  
- شرکت شهرک‌های کشاورزی - مطالعه و طراحی زیرساخت شهرک‌های کشاورزی و تأمین تسهیلات احداث شهرک‌ها،  
- ساماندهی تولید، فرآوری، تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی چای کشور در قالب بند «ی» ماده (۱۴۳) و بند «الف» ماده (۱۴۵) قانون برنامه پنجم توسعه.

در ردیف ۴-۵۲۰۰۰۰ اعتبارات ردیف‌های متفرقه فصل کشاورزی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴، حمایت‌های لازم در خصوص پرداخت ضرر و زیان و یارانه سود خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی و یارانه اصل و سود جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات، با توجه به محوریت سازمان مرکزی تعاون روستایی در راستای اجرای قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی، با اقدام خریدهای تضمینی لازم بخش کشاورزی، به درستی دیده نشده است.

همچنین موارد مثبت اعتبارات ردیف‌های متفرقه بخش کشاورزی در لایحه بودجه ۱۳۹۴ عبارتند از افزایش:

- اعتبار موضوع ماده (۵) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها،  
- اعتبار مربوط به اخذ مابه‌التفاوت از کالاهای وارداتی موضوع بند «۱» ماده (۱۳) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت.

در اعتبارات یارانه‌ای لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در مقایسه با اعتبار آن در بودجه سال گذشته

کاهش ۰/۸ درصدی مشاهده می‌شود. در خصوص اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه نیز کاهش ۳۵/۸ درصدی مشاهده می‌شود.

(و بررسی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی، سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در قالب ۷ فصل ۲۹ برنامه و ۱۱۵ طرح با اعتبار ۱۴,۴۸۹,۱۴۱ میلیون ریال پیش‌بینی گردیده که نسبت به اعتبار مشابه قانون بودجه سال ۱۳۹۳ برابر ۱۲,۱۴۹,۷۷۳ میلیون ریال رشدی معادل ۱۹/۲۵ درصد را نشان می‌دهد.

جدول ۱۱. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی سازمان‌ها، مؤسسات و

شرکت‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و بودجه مصوب سال ۱۳۹۳ (میلیون ریال)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل/برنامه/طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۳	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد
۱		مؤسسه آموزش عالی علمی، کاربردی جهاد کشاورزی	۱۷,۵۸۸	۲۳,۸۸۵	۳۵/۸
۲	جمع کل سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	جمع کل سازمان تحقیقات	۴۴۹,۷۹۰	۶۷۱,۲۲۰	۴۹/۲
		سازمان ترویج، آموزش و تحقیقات کشاورزی	۳۵۱,۲۲۰	۵۰۴,۰۰۰	۴۳/۵
		مؤسسه تحقیقات جنگل و مرتع	۱۵,۴۰۰	۲۱,۰۰۰	۳۶/۴
		مؤسسه تحقیقات شیلات ایران	۱۹,۰۰۰	۲۶,۳۰۰	۳۸/۴
		مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال	۶,۱۵۰	۱۱,۱۰۰	۸۰/۵
		مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر و نهال	۱۱,۱۰۰	۲۱,۰۰۰	۸۹/۲
		مؤسسه تحقیقات علوم دامی	۱۲,۹۹۰	۲۰,۴۰۰	۵۷
		مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	۵,۵۳۰	۱۰,۵۰۰	۸۹/۹
		مؤسسه تحقیقات خاک و آب	۱,۵۰۰	۳,۳۰۰	۱۲۰
		مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی	۱,۰۰۰	۱,۸۲۰	۸۲
		مؤسسه بیوتکنولوژی	۲۵,۹۰۰	۵۱,۸۰۰	۱۰۰
۳		سازمان دامپزشکی کشور	۱۱۱,۱۰۰	۱۵۳,۰۰۰	۳۷/۷
۴		مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی	۹۹,۵۴۰	۳۵,۰۰۰	-۶۴/۸
۵		سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۲,۰۵۳,۷۸۰	۳,۴۴۸,۰۰۰	۶۷/۹
۶		جمع وزارت جهاد کشاورزی	۸,۷۱۹,۴۵۳	۹,۲۶۱,۸۶۰	۶/۲
		سازمان امور عشایر ایران	۳۰۱,۴۰۰	۵۰۹,۴۸۰	۶۹
	وزارت جهاد	جمع وزارت جهاد کشاورزی	۷,۲۵۷,۹۵۳	۸,۶۱۰,۰۸۰	۱۸/۶





ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل/برنامه/طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۳	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴	درصد رشد
	کشاورزی	معاونت باغبانی	۴۰۰,۴۰۰	۷۱۰,۰۰۰	۷۷/۳
		معاونت زراعت	۶۳۰,۲۰۰	۶۴۸,۰۰۰	۲/۸
		معاونت امور دام	۳۵۵,۱۰۰	۴۱۴,۳۰۰	۱۶/۷
		معاونت آب و خاک و صنایع	۵,۶۳۹,۶۸۳	۶,۵۰۵,۵۸۰	۱۵/۴
		معاونت امور برنامه‌ریزی و اقتصادی	۲۱۵,۲۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۳۹/۴
		معاونت مدیریت و توسعه امور انسانی	۱۶,۸۵۰	۳۲,۲۰۰	۹۱/۱
		مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی (طرح مطالعات جامع)	۵۲۰	۰	-۱۰۰
		مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی	۵۰۰	۱,۰۰۰	۱۰۰
		سازمان امور اراضی کشور	۱۰,۰۰۰	۱۶,۸۰۰	۶۸
		سازمان حفظ نباتات کشور	۴۳,۰۰۰	۱۱۸,۰۰۰	۱۷۴
		سازمان چای کشور	۴,۲۰۰	۴,۵۰۰	۷/۱
		مؤسسه جهاد نصر	۱,۱۰۲,۴۰۰	۲,۰۰۰	-۹۹/۸
۷		سازمان شیلات ایران	۴۶۶,۳۰۰	۵۶۶,۰۰۰	۲۱/۴
۸		سازمان تعاون روستایی ایران	۱۹۳,۲۳۶	۲۵۱,۴۵۲	۳۰/۱
۹		شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور	۵,۳۰۰	۶,۱۴۸	۱۶
۱۰		شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۳۳,۶۸۶	۷۲,۵۷۶	۱۱۵/۴
		<b>جمع کل</b>	<b>۱۲,۱۴۹,۷۷۳</b>	<b>۱۴,۴۸۹,۱۴۱</b>	<b>۱۹/۳</b>

مأخذ: همان.

### ز) بررسی اعتبارات هزینه‌ای سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

در حال حاضر خودکفایی کشور در بخش کشاورزی از نظر تأمین انرژی حدود ۵۲ درصد است و تراز تجاری محصولات کشاورزی منفی است. آنچه مسلم است سطح زیرکشت در کشور قابل افزایش نبوده و تنها راه افزایش تولید، افزایش محصول در واحد سطح است. افزایش محصول در واحد سطح نیز جز با دانش‌بنیان شدن کشاورزی محقق نخواهد شد. در کشاورزی دانش‌بنیان، تحقیقات برای تولید راهکارهای دانش‌بنیان و آموزش و ترویج برای گسترش دانش در بین بهره‌برداران نقش اصلی را بر عهده دارند و بر این اساس در حال و آینده، توسعه کشاورزی مستلزم توجه و سرمایه‌گذاری کافی در زمینه تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و به تبع آن استفاده نیروی انسانی متخصص و دانش‌آموخته در این حوزه می‌باشد. روند رشد اعتبارات مربوط به حقوق و مزایای سازمان عملاً امکان برخورداری از دانش و توان نیروی متخصص را فراهم نمی‌سازد.

جدول ذیل روند رشد اعتبارات هزینه‌ای این سازمان را در مقایسه با روند رشد حقوق کارمندان دولت نشان می‌دهد.

جدول ۱۲. اعتبارات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۹۴

رشد نسبت به سال قبل	درآمد اختصاصی	رشد سالانه حقوق کارمندان دولت (۵)°	رشد نسبت به سال (۴)	جمع (۳)	هزینه‌ای		سال
					سایر (۲)	حقوق و مزایای مستمر (۱)	
-	۵۵۰,۰۰۰	۱۴/۲	-	۱,۷۵۰,۷۵۹	۵۷۵,۳۲۵	۱,۱۷۵,۴۳۴	۱۳۹۱
۹/۱	۶۰۰,۰۰۰	۲۰/۷	۷/۵	۱,۸۸۲,۹۲۶	۴۲۱,۲۸۰	۱,۴۶۱,۶۴۶	۱۳۹۲
۳۳/۳	۸۰۰,۰۰۰	۲۵	۱۶/۹	۲,۲۰۱,۰۰۰	۳۰۱,۰۰۰	۱,۹۰۰,۰۰۰	۱۳۹۳
۵۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	**۱۴	۱۰/۱	۲,۴۲۲,۶۴۹	۰	۲,۴۲۲,۶۴۹	۱۳۹۴

مأخذ: قوانین بودجه سنواتی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۱ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۴.

\* اطلاعات ستون ۵ از مصوبات هیئت وزیران در رابطه با ضریب ریالی سالیانه کارمندان دولت استخراج شده است.

\*\* رشد ۱۴ درصدی بر اساس گزارش مسئولین ذیربط در قوه مجریه می‌باشد.

اطلاعات جدول نشان می‌دهد که همواره رشد اعتبارات هزینه‌ای این سازمان کمتر از نرخ رشد حقوق کارمندان دولت بوده است.

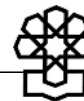
اعتبارات سایر هزینه‌های تحقیقات کشاورزی نیز طی سال‌های گذشته در حال کاهش بوده و مهمتر اینکه نسبت سایر هزینه‌ها به کل اعتبارات هزینه‌ای نیز از ۳۱ درصد در سال ۱۳۸۷ به ۱۵ درصد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ رسیده است.

طی ۱۰ سال گذشته سرمایه‌گذاری سالیانه در تحقیقات، آموزش و ترویج کمتر از ۳۰۰ میلیارد ریال در سال بوده و روند کاهشی داشته است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ نسبت اعتبارات بند «حقوق و مزایای مستمر» و «سایر هزینه‌ها» این سازمان به کل اعتبارات به‌طور میانگین به‌ترتیب ۸۱ و ۱۹ درصد بوده است؛ اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴، سهم ۱۹ درصدی اعتبارات «سایر هزینه‌ها» نیز حذف گردیده و عملاً در سال آینده صرفاً اعتبار حقوق بند «حقوق و مزایای مستمر» برای سازمان پیش‌بینی شده است.

جدول ۱۳. درآمد اختصاصی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۳

۱۳۹۴		۱۳۹۳		۱۳۹۲		عنوان
عملکرد	مصوب	عملکرد	مصوب	عملکرد	مصوب	
-	۷۵۰,۰۰۰	۳۱۴,۶۲۷	۵۵۰,۰۰۰	۴۲۴,۳۰۶	۴۳۰,۰۰۰	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی و مازاد درآمد اختصاصی مؤسسات تحقیقاتی وابسته به سازمان
-	۴۵۰,۰۰۰	۳,۱۲۳	۲۵۰,۰۰۰	۱۰۶,۱۵۴	۲۰۰,۰۰۰	منابع حاصل از فروش و واگذاری سایر دارایی‌های سرمایه‌ای
-	۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۹۷,۷۵۰	۸۰۰,۰۰۰	۵۳۰,۴۶۰	۶۳۰,۰۰۰	جمع کل

مأخذ: سازمان آموزش، ترویج و تحقیقات کشاورزی.



با توجه به ماهیت بخش کشاورزی، از میزان فروش دانش فنی و خدمات حدود ۸۰ درصد آن صرف هزینه‌های تولید آن می‌شود و در عمل ۲۰ درصد در اختیار سازمان قرار می‌گیرد. لذا حصول به درآمد اختصاصی ۱,۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریالی که ۴۵۰,۰۰۰ میلیون ریال آن از طریق فروش دارایی و املاک و مابقی از فروش دانش فنی و خدمات در نظر گرفته شده، در سال ۱۳۹۴ امکانپذیر نیست.

بخش اعتبارات «سایر هزینه‌ها» بخش تحقیقات کشاورزی، شامل هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر اعم از حقوق و مزایای کارکنان قراردادی و نیروهای شرکتی، بیمه و پس‌انداز کارکنان دولت، هزینه‌های حامل‌های انرژی، آب و برق می‌باشد. همچنین هزینه‌های اجرای طرح‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی و دستیابی به نتایج و یافته‌ها و دستاوردهای تحقیقاتی در مراکز تحقیقاتی سراسر کشور به‌عنوان بخش اصلی از وظایف حاکمیتی این سازمان و نیز هزینه نگهداری و حفاظت از ذخایر ژنتیکی به‌خصوص بانک‌های ژن، کلکسیون‌های گیاهی، مواد ژنتیکی دام، طیور و آبزیان با بیش از ۳۵۰ واحد کلکسیون و توده‌های گیاهی و جانوری، بانک ژن که سرمایه اصلی و ذخیره ژنتیکی کشور بوده و در اقصی نقاط کشور پراکنده هستند و هزینه‌های مربوط به آموزش بهره‌برداران و ارتقای توانمندی نیروی انسانی بخش از این محل تأمین می‌شود که با این وضعیت عملاً بودجه لازم برای دستیابی به اهداف و وظایف حاکمیتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برای تحقیقات کشاورزی در سطوح ملی و استانی پیش‌بینی نشده است.

اما نکته قابل تأمل این است که بخشی از اعتبارات مربوط به درآمدهای اختصاصی نیز بعضاً برای هزینه‌های پرسنلی (حقوق و دستمزد، بیمه درمان و بازنشستگی، تغذیه، ایاب و ذهاب، ..... ) تخصیص داده می‌شود که می‌تواند در تأمین منابع مالی مورد نیاز برای پرداخت حقوق و مزایای کارمندان مورد استفاده قرار گیرد. در صورتی که از محل درآمدهای اختصاصی اعتباری برای هزینه‌های پرسنلی تخصیص داده نشود، آن‌گاه رشد اعتبارات هزینه‌ای این سازمان همانند سنوات گذشته پاسخگوی افزایش حقوق سالیانه کارمندان سازمان نخواهد بود.

### جمع بندی و نتیجه‌گیری

۱. افزایش سرمایه بانک‌های دولتی و یا پرداخت وجوه اداره شده از مهمترین و ضروری‌ترین موارد بهره‌برداری از مانده وجود اداره شده و یارانه سود تسهیلات تخصیص نیافته به متقاضیان است، اما این وجوه می‌تواند برای اجرای طرح‌های کشاورزی و منابع طبیعی، صنعت، معدن و تجارت و یا افزایش سرمایه بانک‌های دولتی، پس از تصویب مرجع قانونی ذیربط و یا پرداخت وجوه اداره شده جهت توسعه و تبدیل زمین‌های شیبدار به باغات مثمر، توسعه عملیات آبخیزداری، جنگل‌کاری، احیای جنگل‌ها و توسعه عملیات آب و خاک کشاورزی نیز اختصاص یابد.

۲. مبلغ تعیین شده برای اجرای سهم هشتادوپنج درصدی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کافی نبوده و در عمل صرفاً در مزارعی که بیش از ۵ هکتار باشند و اراضی آبخور آنها با چاه فاصله‌ای نداشته باشند امکان تحقق این سهم وجود دارد. این وضعیت در کاهش رغبت کشاورزان به اجرای روش‌های آبیاری نوین در مزارع نقش مؤثر دارد.

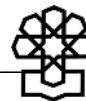
۳. با توجه به اینکه پیش‌بینی، پیشگیری، آمادگی و مقابله با حوادث غیرمترقبه، محدود به حوزه عمل هلال احمر نمی‌باشد، ضروری است که مواردی مانند سرمازدگی، تگرگ، طوفان، آتش‌سوزی، گردوغبار، آفت‌های فراگیر محصولات کشاورزی و بیماری‌های همه‌گیر انسانی و دامی و حیات وحش و مدیریت خشکسالی، نیز در اختصاص اعتبارات ذکر شده در ماده واحده درخصوص منابع ماده (۱۰) تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور در نظر گرفته شوند.

۴. درخصوص مصرف مازاد منابع ارزی تا سقف یکصدوپنجاه هزار میلیارد (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، در صورت افزایش درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی نسبت به درآمد پیش‌بینی شده، به منظور اتمام طرح‌های تملک‌دارایی سرمایه‌ای ملی و استانی، با اولویت بخش آب، فاضلاب، خاک، راه و راه‌آهن، بنیه دفاعی، انرژی هسته‌ای و همچنین تأدیه دیون و تعهدات قانونی دولت و بدهی مربوط به میادین مشترک نفت و گاز و بازپرداخت بدهی دولت به بانک‌ها و افزایش سرمایه، در جهت افزایش بهره‌وری بوده ولی خلأ بخش کشاورزی در این موضوع مشاهده می‌شود.

۵. از مجموع برنامه‌های مرتبط با بخش کشاورزی، اکثر برنامه‌ها دارای رشد مثبت بوده که مهمترین آنها برنامه راهبری، کنترل و مبارزه آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز، برنامه راهبردی آبخیزداری و حفاظت خاک، برنامه راهبری افزایش تولید محصولات باغی می‌باشند.

۶. پرداخت یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی و به‌طور کلی در اعتبارات یارانه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در مقایسه با اعتبار آن در بودجه سال گذشته کاهش ۰/۸- درصدی مشاهده می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد در ردیف‌های متفرقه فصل کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ میزان پرداخت ضرر و زیان و یارانه سود خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی و یارانه اصل و سود جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات (ردیف شماره ۴-۵۲۰۰۰۰)، با توجه به اهمیت موضوع خرید تضمینی، حمایت‌های لازم در این مقوله به‌درستی صورت نگرفته است.

۷. اعتبار برای کاهش بدهی دولت به صندوق بیمه محصولات کشاورزی، اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (به نسبت ۹۴ درصد سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور و ۶ درصد سازمان امور اراضی) و اعتبار احیا و بازسازی عرصه منابع طبیعی ماده



(۱۷) قانون اصلاح قانون معادن کاهش داشته است.

۸. با توجه به اهمیت پژوهش و فعالیت‌های اصلاح نژادی مرغ لاین و همچنین تأکید برنامه پنجم توسعه در خصوص شهرک‌های کشاورزی، اعتبار مربوط به مطالعه و طراحی زیرساخت شهرک‌های کشاورزی و تأمین تسهیلات احداث شهرک‌ها، اعتبار هر دو زمینه مورد اشاره کاهش داشته است.

۹. بررسی اعتبارات هزینه‌ای سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی نشان می‌دهد که روند رشد این اعتبارات همواره از نرخ رشد حقوق کارمندان دولت کمتر بوده است. به عبارتی پیش‌بینی دولت درخصوص حصول به تورم حدود ۱۷ درصدی در سال آینده و افزایش ۱۴ درصدی حقوق و مزایای مستمر در لایحه بودجه است، اما اعتبارات هزینه‌ای بخش تحقیقات کشاورزی ۱۰/۱ درصد افزایش داشته و اعتبارات بند «سایر هزینه‌ها» نیز حذف شده است. با این وضعیت عملاً بودجه‌ای بسیار ناچیز برای دستیابی به اهداف و وظایف حاکمیتی در لایحه بودجه ۱۳۹۴ برای تحقیقات کشاورزی پیش‌بینی شده است.

۱۰. در عین حال به نظر می‌رسد با توجه به محدودیت منابع بودجه‌ای در سال جاری، رشد ۱۹/۲۵ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه نسبت به رشد ۱۵/۸ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کل کشور و همچنین رشد ۲۲/۸ درصدی اعتبارات هزینه‌ای آن نسبت به رشد ۱۱/۱۷ درصدی اعتبارات هزینه‌ای کل کشور در سال ۱۳۹۴، بیانگر توجه و اهتمام لایحه به بخش کشاورزی تلقی می‌شود.

### پیشنهادها

۱. اصلاحات مورد نیاز ماده واحده:

- بند «ط» تبصره «۲» - در پاراگراف دوم بعد از عبارت «آبرسانی روستایی» در سطر چهارم، عبارت «و عشایری، به طوری که حداقل هفتادوپنج درصد (۷۵٪) آن صرف طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای عشایری استان‌ها گردد». اضافه گردد.

- بند «الف» تبصره «۵» - در سطر سوم پس از عبارت «بانک‌های خصوصی و دولتی و صندوق مهر امام رضا» عبارت «و صندوق‌های حمایت از سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی» اضافه گردد.

- بند «الف» تبصره «۷» - در سطر اول عبارت «حداکثر یک سال از تاریخ واریز» جایگزین عبارت «تا پایان شهریورماه سال ۱۳۹۴» گردد.

- جزء «۱» بند «و» تبصره «۱۹» - در سطر سوم پس از عبارت «جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران» عبارت «و وزارت جهاد کشاورزی» اضافه شود.

۲. پیش‌بینی صحت میزان سود تسهیلات و ضرر و زیانی که در نتیجه خریدهای تضمینی سازمان مرکزی تعاون روستایی در جایگاه سازمانی در جهت اجرایی کردن قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی بوده، در اعتبارات ردیف‌های متفرقه با عنوان پرداخت ضرر و زیان و یارانه سود خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی و یارانه اصل و سود جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات، الزامی می‌باشد.

۳. «خرید محصولات جو، ذرت، دانه‌های روغنی، سیب‌زمینی، مرغ و تخم‌مرغ در راستای اجرای ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و آیین‌نامه اجرایی آن، از طریق شرکت بورس کالای ایران و سامانه ملی خرید و فروش محصولات و نهاده‌های کشاورزی صورت می‌گیرد». به‌عنوان تبصره الحاقی به ماده واحده پیشنهاد می‌گردد.

۴. توجه لازم به تحقیقات کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴، برای دستیابی به اهداف و وظایف حاکمیتی پیش‌بینی شده آن ضروری است.

#### منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور (ماده واحده و پیوست‌ها).
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.
۳. مجموعه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران.
۴. آمار سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی.



مرکز پژوهش‌ها  
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۰۷۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور ۲۹. بخش کشاورزی

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه کشاورزی)

تهیه و تدوین: تکتب طالبی

مدیر مطالعه: مهراں برادران نصیری

ناظران علمی: محسن صمدی، محمدرضا محمدخانی

متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. اعتبار

۲. بودجه

۳. تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. کشاورزی



تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۱۰/۱